

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

**“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 22-23 травня 20235 року)

Одеса -2025

УДК: 1:403:316.6 (08)

Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 22-23 травня 2025 р.) 189 с.

Рецензенти:

Голубович Інна Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

- Збірник матеріалів VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства; соціокультурні трансформації молодіжного соціуму; соціокультурні трансформації освітнього середовища; культуру бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства; філософію менеджменту соціокультурної діяльності у контекстуальному полі глобальних трансформаційних процесів. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 17 від 26 червня 2025 р.

«Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства»

22-23 травня 2025 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісеєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, завідувач історико-філософського відділення Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Можемо резюмувати результати з вищенаведеного опитування, та запропонувати основні характерні риси соціального портрету жінки метамодерну:

1. Багатофункціональність: жінка метамодерну може бути одночасно вдалою професіоналкою, матір'ю, активісткою, художницею, і всі ці ролі не суперечать одна одній, а гармонійно співіснують.

2. Емоційна інтелектуальність: вона відкрито висловлює свої емоції і переживання, але робить це з глибоким усвідомленням і емпатією до оточуючих. Це допомагає створювати більш теплі та автентичні взаємини.

3. Соціальна відповідальність: Вона активно залучена до суспільного життя, прагнучи зробити світ кращим місцем, підтримуючи гендерні та соціальні ініціативи.

4. Цінність автентичності: жінка метамодерну цінує свою унікальність та індивідуальність, відкидаючи шаблонні уявлення про красу, успіх та щастя.

Таким чином, жінка доби метамодерну в Україні та світі – це символ змін, адаптивності та постійного пошуку автентичності у багатогранному та складному сучасному світі. Жінка метамодерну виступає носієм численних соціальних ролей, які не є взаємовиключними. Вона може бути одночасно успішною професіоналкою, турботливою матір'ю, активісткою та миткинею. Ця багатофункціональність відображає метамодерністське прагнення до синтезу різноманітних аспектів життя. В Україні процеси метамодернізму мають свої особливості, що зумовлено історичними та соціально-політичними факторами. Українські жінки стають активними учасниками культурних та соціальних змін, впливаючи на суспільну свідомість та сприяючи розвитку нових форм ідентичності.

Сімонов Михайло Олександрович, здобувач 1 року навчання ОПП Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література) факультету іноземних мов; Науковий керівник – **Атаманюк Зоя Миколаївна**, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

БІОСФЕРА ТА НООСФЕРА

I. Вступ: світоглядно-історичні витоки філософської концепції

Ідеї біосфери та ноосфери належать до кола філософських роздумів про місце людини у природі, її взаємозв'язок із живим світом та вплив на планетарні процеси.

Ці концепції виникли на перетині природничих наук, філософії та екологічного мислення в період стрімкого розвитку наукової думки XIX–XX століть. Саме в цей час людство дедалі чіткіше усвідомлювало як величезну силу свого впливу на природу, так і відповідальність, яка з цього випливає.

Термін *біосфера* був уведений австрійським геологом Е. Зюссом, проте найбільш глибоке і системне філософське осмислення цього поняття здійснив український учений Володимир Вернадський. У межах його науково-філософської праці з'явилося й інше ключове поняття — *ноосфера* — як вища стадія розвитку біосфери під впливом розумної діяльності людини.

У центрі цього філософського вчення стоїть ідея про те, що людство не є винятком із природи, а її частиною, водночас єдиною здатною свідомо змінювати її. Це осмислення відбувалося на тлі індустріалізації, демографічного вибуху, воєн, екологічних криз — тобто історичних умов, у яких ставало очевидним, що техногенна діяльність має планетарні наслідки. У культурному сенсі ноосфера стала новою формою синтезу науки, етики та глобального мислення, що сформувала сучасну екологічну свідомість.

II. Аналіз філософської проблеми: ноосфера у вченні В. І. Вернадського

Центральною постаттю у формуванні філософії біосфери та ноосфери є Володимир Іванович Вернадський (1863–1945) — український вчений-енциклопедист, геохімік, мислитель, який сформулював і обґрунтував ідею ноосфери як етапу еволюції Землі.

У своєму головному філософському творі *«Наукова думка як планетне явище»* він писав:

«Людство, узятє в цілому, стає могутньою геологічною силою. І перед ним, перед його думкою та працею, постає питання — про перебудову біосфери в інтересах вільного мислячого людства як єдиного цілого» (Вернадський, 1938).

У цьому вислові відображено сутність ноосфери: вона не є фізичним утворенням, як біосфера, а формою розумної взаємодії людства з природою, коли наукове знання і моральна відповідальність починають визначати екологічну та цивілізаційну політику. Вернадський наголошує на активній ролі мислення як сили еволюції:

«На нашій планеті виявилась нова геологічна сила — наукова думка, спрямована на свідоме перетворення навколишнього світу».

Тобто ноосфера — це перехід від пасивної присутності до активного співтворення в екосистемі Землі. При цьому він попереджає:

«Настає епоха, коли людина повинна буде узгоджувати свою діяльність із законами природи — інакше вона зруйнує середовище власного існування».

Ці слова звучать пророче у світлі сучасних екологічних викликів: кліматичної кризи, втрати біорізноманіття, техногенних катастроф. Вернадський вбачав вихід не в обмеженні наукового прогресу, а в поєднанні науки з моральними принципами:

«Наука, коли вона стає свідомою силою, повинна опиратися не лише на знання, а й на моральні цінності».

Особливо значущою є ідея відповідальності людства:

«Людство несе відповідальність за долю біосфери, бо його розум і праця вже стали вирішальними факторами її зміни».

Ця думка підкреслює не лише факт впливу людства на довкілля, але й моральний імператив — обов'язок діяти відповідально. Людство, розвиваючись, створюючи технології, міста, нові соціальні форми і змінюючи ландшафти, фактично формує нові умови для свого ж існування. Але ці умови — не ізольовані: вони вкорінені в екосистему, з якої ми походимо. Змінивши біосферу, ми змінюємо й себе, і якщо ці зміни неконтрольовані або егоцентричні, вони можуть призвести до руйнування основ життя. Відповідальність полягає не лише у свідомому управлінні ресурсами, а в здатності бачити майбутнє крізь призму гармонії з природою.

Мої особисті міркування сходяться з ідеями вченого: ноосфера — це не лише філософська метафора, а цілком практична програма дій. Вона вимагає поєднання знання, етики та колективної волі. Це не тільки про екологію, а про те, якою буде наша цивілізація: чи стане вона джерелом життя, чи причиною загибелі біосфери.

На мій погляд, головний виклик сьогодення полягає у перетворенні ноосфери з потенційної можливості на фактичну реальність. Для цього потрібна не лише наукова раціональність, але й новий тип духовності, що включає повагу до життя у всіх його проявах.

Сумченко Ірина В'ячеславівна — кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри культурології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

ВПЛИВ КІНЕМАТОГРАФУ ТА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА ТРАНСФОРМАЦІЇ У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ ТА КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ

Поняття соціокультурної трансформації є ключовим аналітичним інструментом для розуміння історичних змін, особливо в сучасному світі. Культурну трансформацію можна тлумачити як перехідну фазу між усталеними культурними системами, що характеризується появою нових домінуючих рис. Таке розмежування є важливим, оскільки воно пропонує динамічний погляд на культуру, яка постійно розвивається, а не існує в статичних станах.

Сучасність позначена глибокими і багатограними соціокультурними трансформаціями, викликаними безпрецедентними зрушеннями у соціальних структурах та культурних нормах. Ці зміни були зумовлені збігом багатьох факторів, включаючи стрімкий технологічний прогрес, інтенсифікацію глобалізації, глибокі політичні та економічні потрясіння, а також еволюцію розуміння таких соціальних конструктів, як гендер та раса.

Людство є свідком безпрецедентного піднесення та поширення мас-медіа, включаючи газети, радіо, кіно, телебачення та, зрештою, Інтернет. Ці потужні

ОПИТУВАННЯ)	
Сімонов Михайло Олександрович, Атаманюк Зоя Миколаївна,	100
БІОСФЕРА ТА НООСФЕРА	
Сумченко Ірина В'ячеславівна	102
ВПЛИВ КІНЕМАТОГРАФУ ТА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА	
ТРАНСФОРМАЦІЇ У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ: ІСТОРИЧНИЙ	
КОНТЕКСТ ТА КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ	
Секція 2. Соціокультурні трансформації молодіжного	
соціуму	
Гнатенко А. Г., Петінова Оксана Борисівна	105
ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ СЕРЕД МОЛОДІ	
(на основі результатів проведення соціологічного дослідження)	
Грачова Єлизавета, Петінова Оксана Борисівна	108
ВПЛИВ ВІДДАЛЕНОЇ РОБОТИ НА СОЦІАЛЬНУ ВЗАЄМОДІЮ	
ТА ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ (НА МАТЕРІАЛАХ	
СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	
Даниленко Анастасія Володимирівна, Врайт Галина Яківна	111
ЛІДЕРСТВО В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ВИКЛИКИ ТА	
МОЖЛИВОСТІ	
Лопуга Ореста Іванівна	114
ДУХОВНА КУЛЬТУРА МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	
Махницька Марія, Петінова Оксана Борисівна	116
ВІДНОШЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ДО СПОРТУ	
(НА МАТЕРІАЛАХ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	
Поплавська Тетяна Миколаївна, Бутенко Єлеонора Геннадіївна	119
ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ ГРОМАДЯНСЬКОЇ	
ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ І СВІДОМОСТІ МОЛОДІ ПІД	
ВПЛИВОМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
Соловей Анастасія, Петінова Оксана Борисівна	121
ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД ГАДЖЕТІВ СЕРЕД РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП	
(НА МАТЕРІАЛАХ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	
Стороженко Ю. С., Петінова Оксана Борисівна	124
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ	
ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ (НА МАТЕРІАЛАХ	
СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	
Секція 3. Соціокультурні трансформації освітнього середовища	
Кадієвська Ірина Аркадіївна	126
ОСВІТА ЯК СИСТЕМА ПРОЕКТУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО	
Начев Микола Юрійович	129
ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ	